

ความก้าวหน้าโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคล่องแม่ข่าย จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อวันพุธที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๑.๐๐ น. นายรัฐพล นราดิศร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เป็นประธานการประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคล่องแม่ข่าย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ด้านการจัดการน้ำเสียและคุณภาพน้ำ

- **รายงานคุณภาพน้ำ:** ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จึงปรับแผนการจัดเก็บน้ำคล่องแม่ข่ายเหลือ ๗ จุด จำนวน ๒ ครั้ง (ลดลงจากเดิม ๑๔ จุด เก็บ ๖ ครั้ง) ขณะนี้อยู่ระหว่างรอผลการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังมีการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยใช้ชุดทดสอบออกซิเจนในน้ำ (DO test kit) ซึ่งกำหนดไว้ ๘ จุด ได้แก่ เทศบาลเมืองดอนแก้ว (๓ จุด) เทศบาลนครเชียงใหม่ (๒ จุด) เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลสันผักหวาน และ อบต.สบแม่ข่าย (แห่งละ ๑ จุด)
- **ความคืบหน้าก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย:** โครงการก่อสร้างเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครเชียงใหม่ (งบประมาณ ๕๑๖ ล้านบาท) ซึ่งรวมถึงการวางท่อใหม่และการปรับปรุงเครื่องจักรเดิม มีผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๘ ร้อยละ ๖๐.๔๓ ค่าต่ำกว่าแผนร้อยละ ๑๒.๐๗ (แผนร้อยละ ๗๒.๕๐) อจน. ได้เร่งรัดกำกับติดตามผู้รับจ้าง ซึ่งคาดว่าจะสามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๙
- **ปัญหาวิกฤตเร่งด่วน (น้ำเสียรั่วไหล):**
 - **จุดเกิดเหตุ:** บริเวณระหว่างสถานีสูบ P๔ และ P๕ (ลำเหมืองกลาง) พบปัญหาน้ำเสียไม่สามารถส่งไปบำบัดผ่านท่อในระบบรวบรวมน้ำเสียได้ ทำให้น้ำเสียล้นลงคล่องแม่ข่ายโดยตรง ส่งกลิ่นเหม็นมาก ในระยะที่ผ่านมาใช้แนวทางการเติมน้ำเจือจางน้ำเสียเพื่อลดผลกระทบ
 - **สาเหตุ:** ท่อส่งน้ำเกิดการอุดตันและรั่วไหล จากตรวจสอบน้ำและดินตะกอน พบการปนเปื้อนของเบนโทไนท์ (Bentonite) ทำให้ตะกอนจับตัวอุดตันท่อ จึงคาดว่าอาจเกิดจากการก่อสร้างของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (PEA) ซึ่งขุดเจาะวางท่อร้อยสายไฟใต้ดิน กระแทกกับท่อส่งน้ำเสียของเทศบาลนครเชียงใหม่ จนได้รับความเสียหาย
 - **แนวทางแก้ไข:** ระยะเร่งด่วน ให้เร่งแก้ไขโดยใช้เครื่องสูบน้ำ แรงสูบน้ำเสียจากลำเหมืองกลางส่งไปยังบ่อพักถัดไป ซึ่งอยู่ห่างจากบ่อพักที่ได้รับผลกระทบ ระยะทางประมาณ ๖๐ เมตร เป็นการชั่วคราวระหว่างรอการซ่อมแซม ระยะยาว ให้เทศบาลนครเชียงใหม่หารือร่วมกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในการดำเนินการซ่อมแซมต่อไป

๒. ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม

- ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่:
 - **ระยะที่ ๑ (ระแกง):** ก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียสองฝั่งคลองแม่ข้าพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ ระยะที่ ๑ ตั้งแต่ถนนระแกงถึงประตูก้อม ความยาว ๗๕๐ เมตร ดำเนินการเสร็จแล้ว
 - **ระยะที่ ๒ (ประตูน้ำศรีดอนไชย/สะพานเวียงพิงค์):** จำนวน ๒ ช่วง รวมระยะทาง ๔๕๗ เมตร ความคืบหน้าร้อยละ ๗๕ ผลงานล่าช้าเนื่องจากผู้รับเหมาขาดสภาพคล่อง และปัญหาน้ำท่วม คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๙
 - **ระยะที่ ๓ (ท่าแพ-ช้างม่อ/มหิตล):** ช่วงที่ ๑ ถนนรัตนโกสินทร์ถึงประตูน้ำศรีดอนไชย ระยะทาง ๒,๗๐๐ เมตร และช่วงที่ ๒ ชุมชนฟ้าใหม่ถึงถนนมหิตล ระยะทาง ๖๔๐ เมตร ดำเนินการเสร็จแล้ว และได้มีการจัดกิจกรรมตลาดชุมชนทุกวันศุกร์
 - **ข้อเสนอแนะ:** ขอให้บูรณาการร่วมกับภาคเอกชนในพื้นที่ ช่วยสนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ของเอกชนให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของจังหวัด
- โครงการชลประทานเชียงใหม่:
 - **คลองแม่ข้าน้อย (ระยะที่ ๓):** ตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ ยาว ๙๐๐ เมตร ผลการดำเนินงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยปรับแบบก่อสร้างอาคารป้องกันตลิ่งเป็นแบบ Modular Block ให้เหมาะสมกับพื้นที่ในภาพรวม
 - **คลองแม่ข้าน้อย (ระยะที่ ๔):** ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง ยาว ๑,๑๕๐ เมตร โดยใช้งบประมาณจังหวัด ๒๕ ล้านบาท อยู่ระหว่างจัดหาวัสดุ คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างต้นปี ๒๕๖๙ และเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๙

๓. ด้านการบริหารจัดการน้ำต้นทุน

บริหารจัดการน้ำโดยมุ่งเน้นการเตรียมพร้อมรับมือช่วงสถานการณ์น้ำน้อย เนื่องจากไม่มีฝน โดยเตรียมแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับสนับสนุนคลองแม่ข้า ได้แก่

- **แหล่งน้ำสนับสนุน:** โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จะส่งน้ำเข้าคลองแม่ข้าผ่านคลองซอยต่าง ๆ ทั้งช่วงต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
- **อ่างเก็บน้ำแม่จอกหลวง:** ปัจจุบันมีปริมาณน้ำเต็มความจุของปริมาณกักเก็บ พร้อมทั้งมีการเสริมฝายพับได้ เตรียมสำรองน้ำไว้ช่วยคลองแม่ข้าช่วงฤดูแล้ง (มี.ค.-เม.ย. ๒๕๖๙)
- **ปรับปรุงระบบส่งน้ำ:** ก่อสร้างรางระบายน้ำขนาดกว้าง ๐.๕๐ เมตร ยาว ๗๐ เมตร เชื่อมระหว่างอ่างเก็บน้ำหนองเขียวไปยังคลองซอย ๑๖L เสร็จเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างรางระบายน้ำขนาดกว้าง ๒.๕๐ เมตร ยาว ๑๘๙ เมตร ผ่านลำห้วยหยวก เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งน้ำเข้าสู่คลองแม่ข้า
- **แผนรองรับวิกฤต:** ก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจากแม่น้ำปิง (บ้านป่ารวก) เสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อสูบน้ำมาเติมให้กับคลองแม่ข้า ในอัตรา ๐.๑๒ ลบ.ม/วินาที กรณีน้ำต้นทุนไม่เพียงพอ

๔. ด้านการจัดการที่อยู่อาศัยริมคลอง

ตามที่จังหวัดเชียงใหม่ได้ประกาศใช้แผนและผังแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองแม่ข่าและลำน้ำสาขา และได้กำหนดพื้นที่นำร่องในการพัฒนาที่อยู่อาศัยลำดับแรก คือ ชุมชนหัวฝาย-กำแพงงาม ซึ่งจะย้ายไปยังที่ดินรองรับบริเวณหลังแขวงเม้งรายของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีประชาชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๙ หลัง ซึ่งมีการออกแบบโครงการบ้านมั่งคั่งรองรับเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น

ปัจจุบันมีความก้าวหน้าในการดำเนินการ ดังนี้

- **โครงการนำร่อง (๓๙ ครัวเรือน):**

- เทศบาลนครเชียงใหม่และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้จัดทำร่างสัญญาเช่าที่ดิน (จ.ส. ๑) บริเวณหลังแขวงเม้งราย พื้นที่ ๓ ไร่ ๑ งาน สำหรับ ๓๙ ครัวเรือน (ชุมชนกำแพงงามและหัวฝาย) และบรรจุวาระการประชุมสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ ในเดือนมกราคม ๒๕๖๙ เรียบร้อยแล้ว หากสภาเทศบาลฯ มีมติเห็นชอบจะสามารถลงนามในสัญญาเช่าได้ทันที
- **ค่าเช่า:** ตารางวาละ ๑๙ บาท (เฉลี่ยปีละ ๒๖,๕๑๔ บาท หรือเดือนละ ๓,๐๐๐-๓,๕๐๐ บาท เมื่อรวมผ่อนบ้าน)
- **ความคืบหน้า:** ชาวบ้านมีเงินออมรวม ๑.๒ ล้านบาท มีแบบบ้านขนาด M และ L (ราคา ๔.๗ - ๕.๓ แสนบาท) ขณะนี้อยู่ระหว่างรอลงนามในสัญญาเช่าที่ดิน ซึ่ง พอช. ได้รับการอนุมัติงบประมาณสร้างบ้านพักชั่วคราวรองรับระหว่างก่อสร้างแล้ว

- **แผนระยะต่อไป:** มีแผนจัดการที่อยู่อาศัยต่อเนื่องบนที่ดินราชพัสดุและเขตกำแพงเมืองที่จะต้องจัดการที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับระยะรันจากพื้นที่โบราณสถานตามกฎหมาย โดยจะดำเนินการทำความเข้าใจกับชุมชนและจัดทำแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะต่อไป โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ขอให้ตั้งเป้าหมายทำให้เสร็จภายใน ๑ - ๒ ปี

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่

๒๔ ธ.ค. ๖๘